

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

Допущено до захисту
завідувач кафедри

(підпис)

« ____ » _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»
за темою:

«Чинники та шляхи підвищення ефективності використання обігових коштів підприємства(на прикладі ТОВ «ЦЕМЕНТ»)»

Виконавець:

Студент 45 групи ФЕУП

Ткачук Катерина Сергіївна

(прізвище, ім'я та по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Єгунов Юрій Артемович

(прізвище, ім'я та по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

| | |
|--|-----------|
| ВСТУП..... | 3 |
| РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ОБІГОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА..... | 5 |
| 1.1. Сутність, структура та джерела формування обігових коштів підприємства..... | 5 |
| 1.2. Основні показники ефективності використання обігових коштів підприємства..... | 9 |
| 1.3. Напрямки та шляхи підвищення ефективності використання обігових коштів..... | 13 |
| РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБІГОВИХ КОШТІВ НА ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»..... | 23 |
| 2.1. Загальна характеристика і аналіз виробничо-господарської діяльності ПАТ «Одескабель»..... | 23 |
| 2.2. Склад і структура обігових коштів на підприємстві..... | 30 |
| 2.3. Аналіз оборотності та ефективності обігових коштів..... | 40 |
| РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБІГОВИХ КОШТІВ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»..... | 48 |
| ВИСНОВКИ..... | 61 |
| Список використаних джерел..... | 64 |

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних ринкових умовах, в умовах кризи та невизначеності на ринку України, в функціонуванні суб'єктів підприємницької діяльності важливим етапом є забезпечення підприємства обіговими коштами. Безперервність процесу виробничої та збутової діяльності потребує постійного інвестування коштів в елементи оборотних активів для здійснення розширеного відтворення. Відсутність чи надлишок коштів призводить до розбалансування руху матеріальних і фінансових ресурсів, недофінансування господарської діяльності та до фінансових ускладнень на підприємстві. Від ефективності використання обігових коштів залежить ліквідність підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність та рентабельність. Можливість виходу промислового сектора економіки України з кризи об'єктивно пов'язана з удосконаленням формування та використання обігових коштів промислових підприємств, що враховує наявні умови й принципи господарювання.

Метою випускної бакалаврської роботи є вивчення теоретичних аспектів формування і використання обігових коштів підприємства, здійснення дослідження показників використання обігових коштів ТОВ «Цемент» та розробка заходів щодо підвищення ефективності їх використання.

У відповідності з метою необхідно вирішити *наступні завдання*:

- визначити сутність, склад та джерела формування обігових коштів підприємства;
- визначити основні показники оборотності та ефективності використання обігових коштів підприємства;
- розглянути загальну характеристику ТОВ «Цемент»;
- проаналізувати господарську діяльність ТОВ «Цемент»;
- виконати аналіз складу, структури та джерел формування обігових коштів ТОВ «Цемент»;

- провести аналіз показників оборотності та ефективності використання обігових коштів ТОВ «Цемент»;
- запропонувати рекомендації щодо підвищення ефективності використання обігових коштів підприємства;
- оцінити економічну ефективність запропонованих заходів щодо підвищення ефективності використання обігових коштів підприємства.

Об'єктом випускної бакалаврської роботи є діяльність ТОВ «Цемент» цементний завод «Цемент», як функціональної одиниці господарської діяльності.

Предметом дослідження є процес оцінки показників використання обігових коштів та напрямки і шляхи підвищення ефективності їх використання.

Методи дослідження. При написанні даної роботи були використані такі методи як теоретичного узагальнення, порівняння та логічного узагальнення, економіко-статистичні методи.

Інформаційна база дослідження. Дана робота базується на законах, нормативно-правових актах, теоретичних джерелах, а також на періодичних наукових публікаціях українських та зарубіжних вчених, присвячених дослідженню даної теми. Для аналізу господарської діяльності підприємства використовуються звітні документи ТОВ «Цемент» за 2014-2018 роки: форма №1 (баланс), форма №2 (звіт про фінансові результати підприємства).

Практичне значення роботи полягає в розробці заходів щодо підвищення ефективності використання обігових коштів підприємства та їх підтвердження необхідними техніко-економічними розрахунками.

Структура і обсяг роботи: випускна бакалаврська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (34 найменування). Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 69 сторінок комп'ютерного тексту, містить 17 таблиць та 15 рисунків та 1 схему.

ВИСНОВКИ

Цементна промисловість України сьогодні представлена сукупністю виробників цементу, які конкурують між собою в основному за якістю продукції та налагодженими взаємовигідними міжнародними зв'язками з підприємствами-споживачами. ТОВ «ЦЕМЕНТ» є одним із провідних підприємств України по даному виду економічної діяльності і його діяльність не обмежується кордонами нашої держави.

Через нестабільний стан економіки як на українському так і на світовому ринках виникає зниження платоспроможності споживачів продукції підприємства. Тому задля виконання домовленостей та підтримання ділових стосунків і збереження потенційних покупців, ТОВ «ЦЕМЕНТ» надає відстрочку оплати замовлення чи працює по передоплаті (тільки з надійними та крупними замовниками), тим самим збільшуючи розмір дебіторської заборгованості.

В умовах сучасного кризового становища економіки країни, як і в більшості великих підприємств, виникає проблема – збільшення кількості низьколіквідних обігових коштів та недостатня кількість найбільш ліквідних – грошових коштів та їх еквівалентів.

Також сильного впливу фінансовій стійкості підприємства завдає часта зміна податкового законодавства України та високі норми податків. Така нестабільність ускладнює процес планування та прогнозування діяльності. Підприємства України повинні мати значно більші обігові кошти для передбачення забезпечення нормального функціонування виробничого процесу, ніж аналогічні підприємства в інших країнах світу.

За аналізом складу та структури обігових коштів підприємства ТОВ «ЦЕМЕНТ», що найбільшу питому вагу в структурі обігових коштів займають запаси та дебіторська заборгованість і їхня середньорічна величина зростає протягом всього аналізованого періоду 2015-2018 рр. Найбільші

зміни за 2015-2018 рр. в розрізі запасів відбулись з готовою продукцією – збільшилась на 14728 тис. грн. (на 866,35 %). Збільшення залишків готової продукції на складах господарства призводить до замороження оборотного капіталу, відсутності коштів для розрахунків з банком, бюджетом, постачальниками, працівниками з оплати праці. Збільшення виробничих запасів обумовлено ростом обсягу продажів (підприємство працює залежно від замовлень покупців), так як необхідно забезпечити процес виробництва необхідною кількістю ресурсів без непередбачених затримок виробництва. Щодо значної величини дебіторської заборгованості, то це обумовлено тривалим періодом її оплати, великі замовники та надійні контрагенти в залежності від місця знаходження (Україна, СНД, ЄС) отримують відстрочку оплати замовлення від 30 до 90 днів. Відведення коштів у дебіторську заборгованість призводить до фінансових ускладнень, підприємство відчуває нестачу коштів для придбання виробничих запасів, виплати заробітної плати, розрахунків з бюджетом, позичальниками. Проте це умови ринку, виконуючи які, підприємство підтримує свою конкурентоспроможність.

В ході аналізу було виявлено, що підприємство ТОВ «ЦЕМЕНТ» за весь аналізований період 2015-2017 рр. забезпечений власним оборотним капіталом. Тобто обігові кошти підприємства повністю формувалися за рахунок власних обігових коштів.

Аналіз оборотності обігових коштів та їх складових показав відповідну динаміку як і інші показники діяльності підприємства: найбільший спад показників у 2017 р., що було обумовлено впливом зовнішньої ситуації на ринку; і покращення всіх показників у 2016 р., що було обумовлено активізацією виробничої та збутової діяльності ТОВ «ЦЕМЕНТ».

У сучасних умовах для більшості вітчизняних підприємств типовим наслідком кризових явищ їхнього економічного розвитку стала гостра нестача необхідного обсягу обігових коштів, що істотно позначається на ефективності їхнього господарювання. Разом із цим, низька забезпеченість виробничих підприємств обіговими коштами супроводжується низьким

рівнем їх використання. Тому одним із найактуальніших завдань у напрямі забезпечення фінансової стійкості вітчизняних підприємств є суттєве вдосконалення політики управління обіговими коштами.

В роботі було запропоновано система моделей економічного об'єму замовлення, а саме основна модель економічного об'єму замовлення.

А також проведено необхідні розрахунки економічної ефективності щодо їх впровадження. В ході розрахунків були отримані результати, які свідчать про високу економічну ефективність розроблених заходів. Так, практичне впровадження першого заходу забезпечить збільшення коефіцієнту оборотності обігових коштів на 0,11 % і зменшення потреби в оборотних коштах підприємства після скорочення розміру виробничих запасів . При впровадженні даного заходу суттєво знизиться вартісна величина запасів сировини на 14501,4 тис грн., а також відбудеться скорочення потреби в обігових коштах на 1936,1 тис. грн.. Головним результатом впровадженого заходу є зростання фінансового результату на 142,98 тис. грн. (або на 0,08%).

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України «Про акціонерні товариства»: Редакція від 01.01.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
3. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 19.02.2013 р. № 0121-01.– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>
4. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства: Навчальний посібник / [П. В. Круш, О. В. Клименко, В. І. Подвігіна, В. О. Гулевич]. – [вид. 2-ге, доповнене і перероблене]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с. – ISBN 978-966-364-652-7.
5. Організація та методика економічного аналізу: Навчальний посібник для бакалаврів всіх напрямків підготовки / [Бойко Л. О., Волчек Р. М. та ін.]. – Одеса, ОДЕУ, 2010 – 351 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/180/1/83.pdf>
6. Архієреєв С. І. Визначення економічної сутності оборотних коштів та джерел їх формування / С. І. Архієреєв, Л. А. Жмінська // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер.: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2013. – № 21. – С. 171–178. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2013_21_28

7. Богданова О. В. Економічна суть, класифікація та джерела формування оборотних активів [Текст] / О. В. Богданова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2013. – Вип. 24. – С. 212–216.
8. Бондаренко О. Так рождается одесский кабель / Олег Бондаренко, Владимир Смелянский // Сети и бизнес. – 2002. – № 5 (6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sib.com.ua/arhiv_2002/statia_5_2_2002/5_2_2002.htm
9. Гринюк І. Джерела залучення оборотних коштів / І. Гринюк // Журнал європейської економіки. – 2014. – Т. 13, № 2. – С. 184-192. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jee_2014_13_2_8
10. Гросул В. А. Оптимізація структури оборотних активів підприємства / В. А. Гросул, О. М. Филипенко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2011. – Вип. 2. – С. 172–179. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2011_2_28
11. Кащена Н. Б. Удосконалення методики факторного аналізу рентабельності оборотних активів підприємств торгівлі / Н. Б. Кащена, О. В. Цуканова, О. О. Горошанська // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2010. – Вип. 1. – С. 42–49. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2010_1_9
12. Кірдіна О. Г. Управління оборотними активами підприємств / О. Г. Кірдіна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 43. – С. 133-137. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/upravlinnya-oborotnimi-aktivami-pidpriemstv>

13. Кленін О. В. Актуальні проблеми управління оборотними коштами промислових підприємств [Текст] / О. В. Кленін // Моделювання регіональної економіки. – 2011. – № 2. – С. 59–66.
14. Колодяжна К. А. Аналіз формування оборотних коштів / К. А. Колодяжна // Вісник Приазовського державного технічного університету. Сер.: Економічні науки. – 2011. – Вип. 22. – С. 100–112. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2011_22_19
15. Колумбет О. П. Оборотні активи: сутність, класифікація та структура у вітчизняній та зарубіжній практиці [Текст] / О. П. Колумбет // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління. – 2013. – Вип. 23 – 24. – С. 324–332.
16. Коритько Т. Ю. Управління оборотними коштами промислового підприємства / Т. Ю. Коритько // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер.: Економічні науки. – 2013. – № 2. – С. 325–329. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2013_2_56
17. Кошельок Г. В. Класифікація грошових потоків підприємства у сучасних умовах / Г. В. Кошельок // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2013. – № 1. – С. 32–40. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2013_1_6
18. Красовська Т. В. Науково-методичні підходи до формування та реалізації виробничої програми в умовах дефіциту власних оборотних коштів / Т. В. Красовська // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 7. – С. 54–58. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_7_17
19. Лавизина Е. Рынок КПП побеждает экспорт /Елизаветта Лавизина // BUILD Review. – 2010. – №5 (84). – С. 46-49.

20. Лебедева А. М. Методичні аспекти аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства / А. М. Лебедева // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – № 1. – С. 67–76. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2015_1_9
21. Лендел Я. В. Моделювання процесів стратегічного управління оборотними коштами промислового підприємства / Я. В. Лендел, О. О. Митрохіна // Моделювання регіональної економіки. – 2010. – № 2. – С. 90–98. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Modre_2010_2_13
22. Лободзинська Т. П. Стан і проблеми виробництва інноваційної продукції підприємств електротехнічної галузі / Т. П. Лободзинська // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2013. – № 10. – С. 151–160. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2013_10_27
23. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства [Текст] / І. В. Олександренко // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 6. – С. 419–426.
24. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства [Текст] / І. В. Олександренко // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2. – С. 277–283.
25. ТОВ «ЦЕМЕНТ»: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.crhukraine.com/ru>
26. Принципи (кодекс) корпоративного управління ТОВ «ЦЕМЕНТ». – 2013 р. – 8 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://05758730.smida.gov.ua/>
27. Товариство з обмеженою відповідальністю: База даних SMIDA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/participant/05758730>

- 28.Роганова Г. О. Удосконалення класифікації оборотних коштів підприємств [Текст] / Г. О. Роганова // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2. – С. 308–313.
- 29.Руденко І. В. Сучасні підходи до класифікації оборотних активів [Текст] / І. В. Руденко, О. М. Филипенко, М. В. Стаднік // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2011. – Вип. 1 – С. 72–77.
- 30.Соколенко К. О. Ефективність залучення позикових коштів в оборот суб'єкта господарювання / К. О. Соколенко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 39. – С. 204–215. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pprbsu_2014_39_23
- 31.Супрун О. М. Проблема прискорення обігу оборотних коштів на підприємстві / О. М. Супрун // Ефективна економіка. – 2013. – № 7. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2185>
- 32.Ткаченко А. М. Сучасні підходи при дослідженні сутності оборотних коштів / А. М. Ткаченко, Г. П. Звір'яко // Економіка і регіон. – 2012. – № 2. – С. 46–50. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2012_2_11
- 33.Чернишова О. Б. Теоретичні засади факторного аналізу прибутку підприємства на базі детермінованих моделей / О. Б. Чернишова, В. О. Янковий // Економіка харчової промисловості. – 2015. – № 2. – С. 52–60. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2015_2_10
- 34.Чобіток В. І. Управління оборотними активами підприємства: теоретичний аспект / В. І. Чобіток, К. С. Пятилокотова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 41. – С. 230-234. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://cyberleninka.ru/article/n/upravlinnya-oborotnimi-aktivami-pidpriemstva-teoretichniy-aspekt>